

**R. P. Georgii De Rhodes Avenionensis, È Societate Iesv,
Philosophia Peripatetica, Ad Veram Aristotelis Mentem**

Rhodes, Georges de

Lvgdvni, 1671

Sect. I. Quid & quotuplex sit generatim obiectum scientiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95638](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95638)

Prologus.

3

Alexandrinus *lib. 6. Stromatum*, rectè appellat *θεωρίαν τῆς ἀληθείας*, murum & vallum veritatis. Illa quam Plato *lib. 7. de Republ.* contendit scientiarum omnium esse apicem, ceteras utem scientias eius comparatione non esse scientias, sed medium tenere inter opinionem & scientiam; quia scilicet illa est quæ hominis nobilissimam partem optimo modo perficit, intellectum videlicet, ut circa præstantissima objecta ratiocinari possit absque vilo errore. Immeritò autem Tertullianus *lib. de præscriptionibus, cap. 7.* eam vituperat, vocatque *artificem fruendi, & destruendi versipellem: in sententiis coactam, in coniecturis duram, in argumentis operariam contentionum, molestam etiam sibi ipsi.*

Totam autem hanc disciplinam Philosophiæ reliquæ præmitto ut pharum & lucernam splendidissimam, quæ dispellat à reliquis scientiæ huiusce partibus omnes tenebras, & caliginem omnem abigat; unde mihi quinque disputationibus videatur commodissimè totam concludi posse. Prima de natura & proprietatibus huius habitus, quem constabit totum occupari circa directionem trium mentis operationum. Secunda de iis quæ spectant ad directionem primæ operationis, & sunt ens rationis, prædicabilia, prædicamenta. Tertia de secunda operatione mentis. Quarta de tertia mentis operatione. Quinta demùm de demonstratione. Summulas autem volens hinc præermitto, in quibus video nihil à me posse afferri, nisi quod à pluribus dictum esse video, & ad Tyronum deterrenda ingenia sæpiùs repetitum.

DISPUTATIO I.

De iis, quæ spectant ad naturam Logicæ.

REI cuiuslibet vera quidditas definitione illius necessariò continetur: constat autem definitio si bona est & legitima, *genere*, quod commune cum multis est; & *proprià differentià*, quæ distinctiva est rei à quolibet alio, & ex qua potissimum innotescit. Cum igitur definitio vera Logicæ quam tractamus, ista sit, *Est habitus directivus trium mentis operationum*, tum naturam plenè dixerò, cum exposuero in quo genere habituum illa sit, quodnam illa obiectum habeat; à quo tamen ultimo placet ordiri, quia eo cognito facilis circa totum genus esse poterit resolutio.

QVÆSTIO I.

De obiecto Logicæ.

UT liquidò habeatur quid illud sit, quod scientiam hanc in certa specie constituit & determinat, habetque inter Doctores maximam controuersiam, tria paucis exequor. Primò, quid & quotuplex in scientiis sit obiectum. Secundò, quodnam sit obiectum materiale Logicæ. Terriò, quodnam sit eius obiectum formale.

SECTIO I.

Quid, & quotuplex sit generatim obiectum scientiæ.

DE huiusmodi obiecto plenè disputo initio Metaphysicæ, nunc pingui solum mineruâ explico quid intelligi soleat nomine *Obiecti*, quid nomine *Obiecti materialis*, & *Obiecti formalis*, quid nomine *Obiecti adequati*, & *Obiecti attributionis*.

Certum igitur primò est, obiectum potentie ali-

R. P. de Rhodis curs. Philosoph.

cuius, vel scientiæ alicuius illud appellari, *Circa quod aliqua scientia vel potentia occupatur per suos actus.* Ratio est, quia obiectum scientiæ vel potentie dictum est id, quod obiicitur alicui scientiæ vel potentie: sed id, circa quod occupantur actus alicuius scientiæ vel potentie, illud ipsum est, quod illi obiicitur, & proponitur ut circa illud exerceat suos actus; est enim id quod scitur: ergo illud est obiectum scientiæ circa quod occupantur actus illius scientiæ vel potentie. V. g. obiectum potentie visivæ est corpus coloratum, quia est id, quod ab oculo videtur, & circa quod versatur ipsa visio. Et similiter corpus naturale, obiectum est scientiæ Physicæ, quia circa illud occupantur actus omnes Physicæ, quia tota Medicina occupat suos actus circa corpus ut sanabile.

Certum est secundò, obiectum scientiæ cuiuslibet aliud esse materiale, aliud formale. *Materiale*, res est ipsa quam scientia considerat, seu id quod non attingitur propter se ipsum, sed propter aliud. *Formale* est ratio secundum quam consideratur, id est id quod propter se ipsum attingitur, & alia propter ipsum. V. g. *corpus* est obiectum materiale visionis, *color* autem est obiectum formale, quia corpus non attingitur ab oculo nisi propter colorem. Ratio est, quia sicut in corpore illa pars est materialis, quæ communis est pluribus & indifferens ad diuersa specie corpora; pars verò formalis, quæ illam determinat ad certam speciem corporis, sic in obiecto illa vocatur pars materialis, quæ indifferens est ad diuersas scientias, ad quas pertinere potest; pars verò formalis ea, quæ illam determinat ad vnam certam scientiam: v. g. *corpus* pertinere potest tum ad Medicinam, tum ad Physicam; sed per *sanabile* determinatur ad Medicinam, per *naturale* ad Physicam. Unde argumentor. Pars illa obiecti est materialis, quæ est determinabilis; quæ verò est determinatiua, pars est formalis: sed id quod consideratur à scientia, & non attingitur nisi propter aliud, est determinabile; ratio autem propter quam, & secundum quam cognoscitur, est pars determinatiua: ergo res quæ cognoscitur à scientia est obiectum materiale; ratio autem secundum quam, & propter quam cognoscitur est obiectum formale.

Certum est terriò, duplex esse obiectum materiale; aliud enim est *complexum*, aliud *incomplexum*. Incomplexum vocatur obiectum materiale de quo, estque subiectum conclusionis scientificæ, seu id

A

cuius

Obiecti nomen quid vniuersim significet.

Obiectum materiale & formale.

Duplex obiectum materiale de quo, obiectum materiale.

4 Philosophiæ Peripateticæ Liber I.

enres probantur proprietates in illa scientia. **A**
Complexum vocatur *obiectum materiale* quod, &
est integra conclusio demonstratiua. Similiter ob-
iectum formale dicitur esse triplex, formale *quod*,
formale *quo*, formale *sub quo*. Ratio formalis *qua*,
vocatur ratio cognita, seu id ex obiecto materiali
quod cognoscitur, seu prædicatum conclusionis
demonstratiuæ. Ratio formalis *qua*, vel ut loquun-
tur alij, *propter quam*, vocatur ratio motiua, estque
motiui determinans potentiam ad talem spe-
ciem, assensus, seu est cognoscibilitas obiecti, vel
medius terminus. Ratio formalis *sub qua*, est
conditio aliqua requisita ex parte obiecti, sine
qua non potest terminare actum potentia, vel
habitus.

B Certum est quartò, obiectum scientiæ aliud esse
adaquatum, aliud *inadaquatum*. Adæquatum illud
est quod continet omnia, quæ per se tra-
ctantur in tali scientia, & in ordine ad quod omnia tractan-
tur, ita ut quæcunque in ea per se tractantur, sint
vel partes, vel causæ, vel attributa illius, vel cer-
tè ad illud dicantur habitudinem. Vnde vocari etiam
solet *obiectum attributionis*, ad quod videlicet om-
nia quæ considerantur à scientia, ita reuocantur, ut
non considerentur nisi quatenus reuocantur. Ne-
que approbo quod Recentioribus nonnullis pla-
cet, huiusmodi obiectum distinguere ab obiecto
adæquato, quod nimirum sic adæquat scientiam,
ut nec alia excedatur, neque illam excedat: pa-
teret autem tale obiectum necessariò illud esse in or-
dine ad quod omnia sic tractantur, ut non tracten-
tur nisi per ordinem quem ad illud dicunt: igitur
obiectum attributionis est ipsummet obiectum adæ-
quatum. Fateor tamen obiectum attributionis
minùs propriè illud aliquando appellari, quod est
præstantius in obiecto scientiæ, & id cuius cog-
nitio præcipuè intenditur; sic enim *Deus* dicitur
obiectum attributionis in Metaphysica, & *homo*
in ipsa Physica. Sed hæc usurpatio impropria est,
quia verum obiectum attributionis illud est in or-
dine ad quod omnia tractantur in tali scientia. Ob-
iectum *principalitatis*, seu nobilissima pars obiecti
adæquati, non est huiusmodi; nam tamen ad il-
lud omnia dicantur ordinem, considerantur tamen
etiam sine tali ordine.

SECTIO II.

De obiecto materiali Logica.

Omnes quæ de parte materiali obiecti Logica
variorum Doctorum sententiæ, reuocantur, ni-
fallor, ad tria capita. Primò enim statuunt aliqui
considerari à Logica res omnes, atque adeò Logi-
cam esse vniuersalem quandam scientiam, omnia
respicientem quæ fieri possunt. Alij ad solas voces
expressiuas conceptuum Logicam restringunt,
quod communiter solet tribui Nominalibus,
quamuis contrarium colligi posse videatur ex
Ochamo tum initio Logica, tum in *primum dist. 1. q. 8.*
Alij secundò ponunt Logicæ obiectum ali-
quid in solo intellectu existens, sed obiectiue
volunt sola considerari à Logica *entia rationis*, &
secundas (ut ipsi vocant) intentiones. Tertio
communius dici solet obiectum Logica operationes
esse ipsius mentis, atque adeò illud existere in
solo intellectu, sed subiectiue; quod tamen non
vno modo explicari solet, ut patebit statim.

S. I.

*Verum res omnes, aut sola voces sint
obiectum Logica.*

Dico primò, neque res omnes, neque solas **Conclusio**
voces expressiuas conceptuum esse partem ma- **negatiua.**
terialem proximi, & directi obiecti Logica.

Ratio vtriusque partis conclusionis est sola de- **Probatio**
finitio proximi, & directi obiecti alicuius scien- **vniuersæ**
tiæ; siquidem obiectum aliud est proximum, aliud **assertionis.**
remotum in qualibet scientia. Dicitur *proximum*
obiectum illud quod per se terminat actum alicuius
habitus, vel potentia: *remotum* quod terminat
mediante alio; sic enim *color* est obiectum proxi-
mum potentia visui; *paries* autem est obiectum
remotum, quia color per se terminat visionem, pa-
ries autem mediante colore illam terminat. Vnde
conficitur argumentum. Illud non est proximum
Logica obiectum, quod non terminat per se ipsum
omnes actus Logica: *res omnes* non per se termi-
nant ipsos actus Logica, qui omnes sunt cog-
nitiones operationum dirigendarum, atque adeò ter-
minantur proximè ad operationes, remotè autem
ad res: ergo *res omnes* non sunt proximum obie-
ctum Logica, alioqui Logica non esset certa qua-
dam & specialis scientia, sed generalis duntaxat
affectio cuiuslibet scientiæ, quæ Physica esset,
dum discurreret circa *corpora naturalia*, esset Ma-
thematica dum versaretur circa *rerum mensuras*,
Metaphysica prout versaretur circa generalissima
entis attributa, prout abstrahunt ab omni materia,
& possunt puris Intelligentiis esse vel propria, vel
illis communia cum corporibus; quod est excinde-
re omnem Logicam, & negare veram aliquam scien-
tiam, quæ specialiter dirigat intellectum discurren-
tem, ne errat: sicut datur scientia quedam Ethica,
quæ dirigit voluntatem, ne peccet.

Secundò de *Vocibus* eadem probatio est; obie- **Altera pro-**
ctum enim scientiæ alicuius directum dicitur illud **batio de vo-**
quod propter se ipsum primariò cognoscitur, non **cibus.**
autem secundariò tantum, & propter aliud. Logi-
ca non versatur primariò circa solas *voces* propter
ipsas, sed secundariò tantum, & propter operatio-
nes mentis, quarum sunt expressiuæ; sola enim
Grammatica *voces* primariò, & earum significa-
tiones ac directionem considerat: ergo *voces* non
sunt Logica obiectum, etiam inadaquatum; quod
videtur repugnare Sancto Thomæ *primo de inter-*
pretat. lect. 1. quod enim nullo modo consideratur
nisi propter aliud, non est obiectum primarium,
etiam parziale.

Obiicitur primò. Hic syllogismus: Quidquid **Prima obie-**
potest inesse multis, potest prædicari de multis: **ctio.**
sed vniuersale potest inesse multis: ergo vniuersale
potest prædicari de multis: sed illud est sine dubio
actus Logica, versatur autem immediatè circa *res*,
non autem circa ullam mentis operationem: ergo
actus Logica versantur immediatè circa *res*, quæ
propterea sunt immediatum obiectum Logica.

Resp. negando quod propositus ille syllogismus
immediatè versetur circa *res*, cum versetur circa
prædicabilitatem vniuersalis, quæ pertinet ad ope-
rationes mentis; imò est operatio mentis. Est
autem immediatè ille syllogismus versetur circa *ip-*
sas res, certè negari potest illum esse actum imme-
diatum huius scientiæ, actum videlicet qui elicia-
tur primò & per se à Logica; sed ad summum actus
est mediatum, qui scilicet non eliciatur propter se
ipsum. Visio enim v. g. est actus immediatus po-
tentia